

Univerzita volí senátory, prvně i s kampaní

Olomouc (ČTK) - Na olomoucké Univerzitě Palackého začaly ve středu volby do akademických senátů čtyř ze sedmi fakult. Vyvrcholí 2. dubna zvolením nového senátu celé univerzity. Volby dosud provázela neúčast a nezájem. Letos je to ale jinak. Například na filozofické fakultě, kde podle předsedy Akademického senátu Univerzity Palackého Romana Kubínka začaly vycházet i volební noviny.

Členy akademické obce filozofické fakulty, kteří obvykle o volby příliš velký zájem nejeví, mají noviny vyburcovat k vyšší volební účasti, stejně jako informace na webu, ale i netradiční plakáty, a dokonce i spoty.

Kampaň je v českém i evropském univerzitním prostředí naprosto ojedinělá svou reklamní podobou. Studenti a učitelé se s ní setkají ve všech budovách fakulty.

Volby chceme studentům přiblížit humorem

Autoři spotů jsou studenti katedry divadelních, filmových a mediálních studií Ondřej Pavliš a Matyáš Dlab.

A jejich důvod? Při posledních volbách v roce 2005 převýšila volební účast sotva 16 procent. „Naším cílem je zvýšení volební účasti alespoň na dvacet procent. Kampaň jsme se snažili pojmut humorovou formou, aby byla především studentům blízká. Ve spotu účinkuje například kuchař z menzy, na plakátech je nejen postgraduální studentka, ale třeba i proděkan fakulty,“ doplnil předseda volební komise Pavel Šaradín.

Akademický senát univerzity funguje podle Kubínka podobně jako parlament.

Volí rektora, schvaluje rozpočet školy, její dlouhodobé záměry rozvoje stejně jako studijní nebo zkušební řád. Podobně fungují akademické senáty jednotlivých fakult. Poměr studentů a učitelů je 1:2.

Většina fakult má v senátu sedm studentů a čtrnáct učitelů. Stejně je to i v případě celouniverzitního senátu. Funkční období trvá tři roky.

Volby se letos týkají přírodovědecké, filozofické, pedagogické a fakulty tělesné kultury.

Do Akademického senátu Univerzity Palackého opět kandiduje i jeho současný předseda Roman Kubínek.

Z VAŠICH DOPISŮ

Sankce pro řidiče by měly zůstat

S negativními pocity jsem četl články o připravovaném změkčování sankcí za dopravní přestupky. Míništerští úředníci o tom hovoří se zástupci motoristických organizací. Je jasné, že tito zástupci chtějí sankce minimalizovat. To však rozhodně není v zájmu bezpečnosti v dopravě. Sankce by měly zůstat, jinak se Češi kázní a bezpečnosti v dopravě nikdy naučí.

VLADIMÍR KOMÁREK

Solidarita není socialismus

Základním problémem u nás je, že většina lidí si plete solidarit s tím, co jsou vážně nemocní nebo utrpěli těžký úraz – léčba je natolik nákladná, že by na ni neměla valná většina populace. V ostatních případech, kdy jde o stovky nebo tisíce korun, nevidím problém v tom, aby si zdravotní péči člověk platil sám. Zavedení tržních principů by naopak zvýšilo kvalitu, protože za své peníze by každý chtěl to nejlepší. Vydaje ve výši tisíců korun za rok by většinu pracujících lidí nepotopily... Chudý člověk by měl právo na kompenzaci ze sociálního systému.

Z diskuse na IDNES.cz

SERIÁL MF DNES Čtvrtý díl o rakovině plic, dutiny ústní a horních cest dýchacích

Nejčastější nádor u mužů

Pokračování ze strany C1

Mezi rizikové skupiny řadí lékaři kuřáky po 45. roce věku, osoby vystavené v práci vlivu ionizujícího záření, chemickým kancerogenům, azbestu a pacienti, kteří prodělali různá onemocnění plic, například tuberkulózu. Patří sem i lidé, v jejichž rodině se nemoc vyskytla, nebo ti, kteří už karcinomem plic nebo jiným nádorem v minulosti onemocněli.

„Dosud nevyřešeným problémem zůstává včasná diagnostika. Karcinom plic se totiž většinou zjistí až v okamžiku, kdy je rozsáhlý, nebo při přítomnosti metastáz. Ty bývají v játrech, mozku, kostní dřevě

■ Seriál MF DNES

4. díl – dnes

karcinom plic, dutiny ústní, rakovina horních cest dýchacích

5. díl – 3. dubna

nádory mozku

6. díl – 10. dubna

karcinom prostaty

7. díl – 17. dubna

hematoonkologie – leukemie

8. díl – 24. dubna

dětská onkologie

ni, nadledvinách, plicích a dalších orgánech,“ poznamenal profesor Kolek.

Nezbytným krokem před zahájením léčby je určit rozsah a druh nádoru. Malobuněčný karcinom tvoří asi dvacet procent všech zhoubných nádorů plic, u žen je o něco častější. Vyznačuje se rychlým a agresivním typem růstu, neléčené lidé za několik týdnů umírají. Nádor však dobře reaguje na chemoterapii a během sedmdesátých let se podařilo život nemocných prodloužit. „V současné době jsme skeptičtí, protože za posledních dvacet let se trend ve zlepšování léčebných výsledků výrazně nezrychlil ani při použití nejmodernějších prostředků. Přesto existují nové možnosti – cytostatika, která pomáhají i v dalších liniích léčby, kdy klasické léky již nejsou účinné,“ vysvětlil Kolek.

Mnohem častěji se ale pacienti léčí s nemalobuněčným karcinomem, který se vyskytuje v osmdesáti procentech případů. Největší šanci na uzdravení mají lidé, u nichž se nádor při operaci odstraní. „Většina onemocněných je však zjištěna až v pokročilém stadiu, kdy je radikální chirurgická léčba nemožná. Dalším důvodem nízkého počtu operovaných jsou přidružené nemoci, a tak u nás operujeme jen asi dvanáct procent nemocných s karcinomem plic,“ vysvětluje lékař.

Proto nastupuje u většiny pacientů ozařování a chemoterapie, v posledních letech se rozvíjí i biologická léčba. Ta dává šanci těm, kteří netolerují klasickou chemoterapii. Selektivně působící molekuly ovlivňují jen nádorové buňky, a léky jsou tak mnohem šetrnější. „Smutným faktem zůstává, že mnoho pacientů je i v dnešní době diagnostikováno až v pozdních fázích. Celkové pětileté přežívání v naší republice se pohybuje kolem pěti procent, což je méně než

CIGARETU NETÍPNOU. Více než 90 procent lidí se zjištěným nádorem plic jsou kuřáci. Ani statistiky či drastické obrázky plic kuřáků je však od zlovyklu většinou neodradí. IL. FOTO: MAFA – MICHAL ŠULA

v okolních rozvinutých zemích,“ shrnul profesor Kolek.

Pracoviště olomoucké fakultní nemocnice je na předním místě v republice v ověřování karcinomu plic. U více než 95 procent nemocných v kraji je zjištěný typ plicního nádoru, což umožňuje nasazení vhodné léčby. Klinika se také stala průkopníkem v oblasti intervenční bronchologie. „To znamená, že k léčbě nádorů běžně používáme laser, brachyterapii a zavádíme endobronchiální protézky. Tato léčba významně zlepšuje kvalitu života pacientů a mnohdy jim i život prodlužuje, a to u ne-

mocných se zúžením průdušnice a velkých průdušek,“ vysvětluje Kolek.

Mezi největší úspěchy olomoucké kliniky patří zařazení kombinace odlišné předoperační i pooperační chemoterapie, která souvisí s biologickými parametry nádoru. Výborné jsou i výsledky léčby. U sledované skupiny pacientů, u nichž byl nádor zjištěný ve třetím stadiu, jich po pěti letech žilo pětáct procent, a u radikálně operovaných dokonce polovina, což jsou v Česku ojedinělé výsledky.

JANA BUREŠOVÁ

Očkování by mohlo pomoci i tady

Karcinomy hlavy, krku a plic patří do velké rodiny nádorů, které vycházejí z epitelální tkáně a jejich společným jmenovatelem jsou rizikové faktory, například kouření.

V případě nádorů hlavy a krku ale malá část nádorů vzniká v důsledku infekce lidským papilomavirem (deset až dvacet procent případů), podobný virus způsobuje u žen nádory děložního čípku. Odhaduje se, že zavádění vakcinace proti papilomaviru by v budoucnosti mohla snížit i výskyt těchto nádorů.

Obě nádorové diagnózy jsou také charakteristické řadou poruch v dráze receptoru pro epidermální růstový faktor (EGFR) a v důsledku těchto abnormalit vykazují nepříjemné množství buněk. Z těchto důvodů se EGFR stal cílem pro protinádorovou léčbu u této skupiny nemocných.

Některé léky jsou účinné jen u části pacientů

Příkladem je již zmiňované léčivo cetuximab (Erbix) u nádorů hlavy a krku a nízkomolekulární inhibitory, jako například erlotinib (Tarceva) u nádorů plic. Tyto léky jsou však účinné jen u části pacientů, v případě nádorů plic zejména u nekuřáků a žen.

Proč tomu tak je, pomohly objasnit molekulární studie, které odhalily nepříjemnou aktivaci EGFR signální dráhy u těchto pacientů.

Přínosem pro konkrétního pacienta je pak možnost na základě molekulárního vyšetření nádoru předpovědět s vysokou pravděpodobností léčebný efekt EGFR1 inhibitorů.

Komplexní onkologické centrum v Olomouci patří mezi dvě pracoviště v České republice, kde se tato diagnostika rutinně provádí.

MARIÁN HAJDÚCH

vedoucí laboratoře experimentální medicíny FNO

„Ideální“ spojení: věk nad 50, kuřák, rád pije

Olomouc - Muž po padesátce, silný kuřák s velmi kladným vztahem k alkoholu – to jsou nejčastější pacienti s nádory hrtanu, hltanu nebo ústní dutiny. Vážná onemocnění s nejistou prognózou trápí hlavně muže.

V olomoucké fakultní nemocnici se každým rokem léčí kolem šedesáti nových pacientů s rakovinou obličejové či dutiny ústní. Nejčastěji bývá postižený jazyk a ústní spodina. „Tato diagnóza se vyskytuje více u mužů, ti tvoří asi pětáct procent všech pacientů. Nemoc se objevuje hlavně u silných kuřáků s kladným vztahem k alkoholu a lidí z problematických společenských vrstev, jako jsou například bezdomovci. Právě alkoholismus a silné kouření je kombinací dvou hlavních příčin vzniku těchto nádorů,“ vysvětlil přednosta kliniky ústní, čelistní a obličejové chirurgie fakultní nemocnice Jindřich Pazdera.

Občas se objeví informace, že hůř jsou na tom kuřáci dýmek či doutníků, podle profesora Pazdery ale výzkumy tento rozdíl nepotvrdily. „U dýmky je troubel horká a stejně tak i konec doutníku se zahřívá, což může spolu s pravidelným drážděním na stejné místo vést i ke vzniku karcinomu rtu. Seriózní studie ale neprokazují rozdíl při vzniku nádorů

60 ZA ROK. Ve fakultní nemocnici se každý rok léčí kolem 60 nových pacientů s rakovinou obličejové či dutiny ústní. FOTO: MAFA – PETR NOVOTNÝ

rukou v souvislosti s kouřením cigaret, doutníku či dýmky. Navíc naši pacienti patří častěji ke slabší sociální vrstvě, která vzhledem k cenám preferuje spíše cigarety,“ dodává lékař.

Vyhledky pacientů se zhoubnými nádory obličejové nejsou dobré. Hraničí pět let, kdy se u onkologických diagnóz obecně dá hovořit o vyléčení, přežívá jen asi 40 procent. Situace se příliš zlepšuje, přestože už existuje řada nových léků a jsou větší možnosti provádět radikálnější chirurgické výkony s následnou plas-

ty hltanu. A většinou jsou to opět muži. „Mnoho z nich přichází pozdě, protože nemají žádné výraznější potíže nebo se o svůj zdravotní stav moc nestarají,“ vysvětluje lékař Josef Pokorný.

Lékaře by ale podle něj měl navštívit každý, koho trápí déle než tři týdny chrapt, jehož příčina není jasná, má potíže s polykáním nebo ho bolí v krku a léčba antibiotiky nezabírá. Dalšími signály může být krev ve slinách nebo zápach z úst.

A jak se nádory horních cest dýchacích a polykacích léčí? U rakoviny hrtanu se odstraní postižená hlásvka nebo přijde na řadu ozařování. Pokud jde o časná stadia, je úspěšnost léčby až devadesát procent. U nemocných v pokročilejší fázi musejí lékaři odstranit celý hrtan a šance na uzdravení výrazně klesá. Lidé jsou navíc v dalším životě handicapováni – mají trvalou tracheostomii.

Novinkou v léčbě je monoklonální protilátka cetuximab. S ní mají lékaři dobré zkušenosti u nádorů tlustého střeva. „Nyní ji začínáme využívat v kombinaci s radioterapií také u nádorů hlavy a krku,“ uvedl Bohuslav Melichar, přednosta Onkologické kliniky FNO.

JANA BUREŠOVÁ

■ Nádory

Olomoucký kraj, rok 2005

nové případy/ zemřeli ve stejném roce

karcinom prsu 374 114

karcinom čípku děložního

123 26

nádory těla děložního 100 36

karcinomy vaječnicků 78 41

karcinom jícnu 24 22

karcinom tlustého střeva, konečniku 438 269

karcinom plic 326 276

rakovina horních cest dýchacích a polykacích 68 33

karcinom dutiny ústní 40 28

nádory mozku 29 18

karcinom prostaty 263 85

lymfomy 84 39

myelomy 30 22

lymfoidní leukemie 44 22

myeloidní leukemie 22 17

karcinom žaludku 108 69

■ Kam pro informace?

Užitečné kontakty

Webové stránky:

www.oool.cz

číslo na onkolinku

585 427 901

Kdy volat

od 7 do 15 hodin